

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Ndc/11/2025
Identifikačné číslo spisu:	7625200991
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7625200991.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ U. F., nar. X. X. XXXX, F. P., P. O. XXX/XX, zast.: JUDr. Jozef Barabás, advokát, Spišská Nová Ves, Letná 45, 2/ mal. O. F.M., nar. XX. X. XXXX a 3/ mal. U. F., nar. XX. X. XXXX, obaja bytom F. P., P. O. XXX/XX, zákonne zastúpení matkou - žalobcom 1/ proti žalovanému: U. F., nar. XX. XX. XXXX, F. P., U. O. XXX/X, v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 18P/20/2025, o nesúhlase Krajského súdu Košice s postúpením vecí, takto

rozhodol:

Nesúhlas Krajského súdu v Košiciach s postúpením vecí Krajským súdom v Prešove je d ô v o d n ý.

Na prejednanie a rozhodnutie vecí je príslušný Krajský súd v Prešove.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach predložil spor Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) na rozhodnutie o príslušnosti, z dôvodu nesúhlasu s postúpením vecí Krajským súdom v Prešove podľa § 43 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Krajskému súdu v Košiciach ako súdu odvolaciemu bola predložená Okresným súdom Spišská Nová Ves na rozhodnutie o odvolaní proti neodkladnému opatreniu.

1.1 Uviedol, že vec prejednávajúci senát Krajského súdu v Košiciach zastáva názor, že na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 18P/20/2025-27 zo dňa 7. marca 2025, ktorým bolo rozhodnuté o neodkladnom opatrení, je funkčne príslušný Krajský súd v Prešove, nakoľko predmetom návrhu navrhovateľov je nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa navrhovatelia 1/ - 3/ (matka a jej maloleté deti) domáhali, aby súd:

1/ uložil odporcovi povinnosť nevstupovať do obydľia navrhovateľov 1/ - 3/ špecifikovaného v návrhu, vrátane jeho bezprostredného okolia, t. j. 50 metrov od vchodu do domu,

2/ uložil odporcovi povinnosť nepribližovať sa k navrhovateľom 1/ - 3/ na vzdialenosť menšiu ako 50 metrov mimo úkonov trestného, priestupkového alebo civilného konania, na ktoré bude odporca predvolaný a v rozsahu nevyhnutnom pre riadnu účasť odporcu na týchto úkonoch,

3/ uložil odporcovi povinnosť nekontaktovať navrhovateľov 1/ - 3/ písomne, telefonicky, elektronickou komunikáciou alebo inými prostriedkami.

1.2. Okresný súd Spišská Nová Ves uznesením č. k. 18P/20/2025-27 zo dňa 07. 03. 2025 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým:

- uložil odporcovi povinnosť nepribližovať sa k navrhovateľke 1/ na vzdialenosť menšiu ako 50 metrov mimo úkonov trestného, priestupkového alebo civilného konania, na ktoré bude odporca predvolaný a v rozsahu nevyhnutnom pre riadnu účasť odporcu na týchto úkonoch a tiež mimo styku odporcu s maloletými navrhovateľmi 2/ a 3/,
- uložil odporcovi povinnosť nekontaktovať navrhovateľku 1/ písomne, telefonicky, elektronickou komunikáciou alebo inými prostriedkami s výnimkou kontaktovania za účelom styku odporcu s maloletými navrhovateľmi 2/ a 3/ (výrok I.). V prevyšujúcej časti návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol (výrok II.). Poučil odporcu, že môže podať voči navrhovateľke 1/ návrh na zrušenie tohto neodkladného opatrenia, ak odpadnú dôvody, pre ktoré bolo nariadené (výrok III.) a vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo (výrok IV.). Proti tomuto uzneseniu vo výroku II., III. a IV., podali navrhovatelia odvolanie z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) CSP a navrhli, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil a návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vyhovel v celom rozsahu. Proti tomuto uzneseniu vo výroku I., II., a IV., podal odporca odvolanie z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP a navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a priznal mu náhradu trov konania.

2. Podľa § 6 ods. 1 a 2 CMP ak súd zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi vec príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom účastníkov. Ak súd, ktorému bola vec postúpená, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

3. Podľa § 3 ods. 5 písm. c) CMP na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti vydanému okresným súdom so sídlom v obvode Krajského súdu v Košiciach je príslušný Krajský súd v Prešove.

4. Podľa § 25 ods. 3 zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom alebo zakáže styk maloletého dieťaťa s rodičom, ak nie je možné zabezpečiť záujem maloletého dieťaťa obmedzením styku maloletého dieťaťa s rodičom.

5. Najvyšší súd ako súd najbližšie spoločne nadriadený Krajskému súdu v Prešove a Krajskému súdu v Košiciach, v zmysle § 6 ods. 2 CMP funkčne príslušný na rozhodnutie o príslušnosti, posúdil dôvodnosť nesúhlasu s postúpením a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Košiciach s postúpením veci je dôvodný.

6. V zmysle § 111 písm. d) CMP v konaní o veciach starostlivosti súdu o maloletých, súd rozhoduje o styku s maloletým. Tieto konania (v zmysle § 111 CMP) sú upravené v druhej časti tretej hlavy CMP. Na konanie o odvolaní pri rozhodnutí vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti vydanému okresným súdom so sídlom v obvode Krajského súdu v Košiciach je Krajský súd v Prešove. Z obsahu spisu vyplýva, že bol podaný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, z ktorého vyplývalo, že navrhovateľka žiadala, aby žalovanému bola uložená povinnosť nevstupovať do obydľia žalobcov 1/ až 3/: domu - súpisné č.: XXX, druh stavby: rodinný dom, popis stavby: dom, postaveného na pozemku - parcele reg. „C“, parc. č.: 74/1, na ul. P.D. O. v F.F. P., zapísaného na liste vlastníctva č. XXX, k. ú.: F. P., obec: F. P., okres: Levoča, vrátane jeho bezprostredného okolia, t. j. 50 metrov od vchodu do domu, taktiež aby bola žalovanému uložená povinnosť nepribližovať sa k žalobcom 1/ až 3/ na vzdialenosť menšiu ako 50 metrov mimo úkonov trestného, priestupkového alebo civilného konania, na ktoré bude žalovaný predvolaný a v rozsahu nevyhnutnom pre riadnu účasť žalovaného na týchto úkonoch, a tiež aby bola žalovanému uložená povinnosť nekontaktovať žalobcov 1/ až 3/ písomne, telefonicky, elektronickou komunikáciou alebo inými prostriedkami. - a teda zovšeobecňujúc uvedené, ako aj vyplýva z konania na súde prvej inštancie, že súd rozhoduje o práve styku s maloletými, resp. o zákaze tohto styku.

7. Najvyšší súd vychádzajúc z ust. § 25 ods. 3 zákona o rodine konštatuje, že obmedzenie, prípadne úplný zákaz styku rodiča s maloletým dieťaťom prichádza do úvahy jedine v takých prípadoch, kedy súd zistí, že takéto opatrenie je v záujme dieťaťa nevyhnutné. Z uvedeného dôvodu je preto nevyhnuté klásť na prvé miesto práve najlepší záujem dieťaťa. Z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. EŠLP vo veci Elsholz proti Nemecku) vyplýva, že aj keď záujmy detí a rodičov majú byť v rovnováhe, zvrchovaný záujem dieťaťa môže podľa okolností konkrétneho prípadu prevážiť nad záujmom rodiča, pričom posúdenie proporcionality zostáva na vnútroštátnych súdoch, ktoré sú v bezprostrednom kontakte so zúčastnenými stranami.

8. Z uvedených dôvodov súd má pomerne široké možnosti obmedziť alebo zakázať styk maloletého dieťaťa s rodičom, keď je to v záujme dieťaťa. Pri zohľadňovaní záujmu dieťaťa sa pritom prihliada nielen na ohrozenie jeho fyzického alebo psychického zdravia, ale aj na ohrozenie jeho mravného vývoja. Prihliada sa tiež na hľadisko možnej nevhodnosti životného príkladu rodiča pre maloleté dieťa, a to so zreteľom na spôsob života, ktorý rodič vedie.

9. Obmedzenie a zákaz styku rodiča s dieťaťom patria medzi najzávažnejšie zásahy do rodičovských práv a povinností. Na druhej strane takýto zásah sa vždy realizuje v záujme dieťaťa. Aj z uvedeného dôvodu je preto nevyhnutné, aby súd poznal aj názor maloletého dieťaťa, a to za predpokladu, že dieťa je schopné vzhľadom na svoj vek a celkovú rozumovú vyspelosť (duševnú, intelektuálnu) vyjadriť do vzťahu k súdu svoj samostatný názor.

10. Najvyšší súd z obsahu spisu prvoinštančného súdu zistil, že maloletí boli zastúpení v konaní kolíznym opatrovníkom - aj keď nefiguruje v záhlaví, maloletí boli vypočutí a z konania súdu prvej inštancie je zrejmé, že posudzoval najlepší záujem maloletých podľa zásad CMP (súd považuje za dôležité poukázať opätovne na záujem dieťaťa, ktorý predstavuje nielen hľadisko ohrozenia jeho fyzického alebo psychického zdravia, ale i hľadisko iných, zásadne negatívnych vplyvov nepriaznivo pôsobiacich na vývoj maloletého dieťaťa (rozhodnutie Krajského súdu v Trnave 19CoP/112/2011)). Úplný zákaz styku prichádza do úvahy v prípade potencionálneho ohrozenia zdravia dieťaťa, ako je šikanovanie, vyhrážanie, ponižovanie alebo fyzické ako je bitka, kopanie, odopieranie stravy, spánku atď.. Aj rodič, ktorému dieťa nebolo zverené do starostlivosti má právo v primeranom rozsahu podieľať sa na výchove, na budovaní citových väzieb, je a stále zostáva rodičom so všetkými právami a povinnosťami. Je treba mať na zreteli, že akákoľvek deformácia vzťahu rodič a dieťa v dôsledku odcudzenia sa neskôr len ťažko napráva (rozhodnutie 24CoP/59/2017). Na vyslovenie zákazu styku treba dospieť k záveru, že uskutočňovanie styku rodiča s dieťaťom naozaj ohrozuje záujem dieťaťa a že je to nevyhnutné v záujme zdravého vývoja maloletej (rozhodnutie 7CoP/39/2017 NS SR).

11. Dovolací súd je názoru, že je rozdiel medzi zákazom priblíženia sa podľa ustanovení CSP v rámci neodkladného opatrenia a zákazom styku podľa ustanovení vyplývajúce z CMP, ktorý vyplýva z právneho účelu, procedúry a obsahu týchto opatrení.

A. Zákaz priblíženia sa je upravený v rámci Trestného poriadku a môže byť uložený v rámci neodkladného opatrenia podľa § 325 a nasl. CSP, ak existuje naliehavá potreba dočasnej ochrany, najmä v situáciách ohrozenia bezpečnosti alebo zdravia osoby, napr. chrániť maloleté dieťa pred bezprostredným ohrozením zo strany otca (napr. násilie, agresívne správanie, ...). Zákaz môže zakazovať nielen priblíženie sa otca k dieťaťu, ale aj iné formy kontaktu (napr. telefonické, elektronické). Tento zákaz je časovo obmedzený, zvyčajne do rozhodnutia súdu vo veci samej. Ak je podaný návrh na neodkladné opatrenie, súd rozhoduje vo veľmi krátkej zákonnej lehote, často bez vypočutia druhej strany.

B. Zákaz styku podľa CMP (Zákon o rodine): tento zákaz vyplýva z § 24 a nasl. zákona o rodine a je súčasťou rozhodovania vo veciach rodičovských práv a povinností podľa CMP. Účelom je ustanovenie úpravy styku (alebo jeho zákazu) medzi rodičmi a dieťaťom na účely ochrany jeho najlepšieho záujmu. Nejde o trestnú alebo ochrannú funkciu, ale skôr o dlhodobú úpravu rodinnoprávných vzťahov. Rozsah zákazu styku je konkrétnejší a viaže sa len na osobný kontakt rodiča s dieťaťom. Nemusí však zakazovať nepriamy kontakt (telefonicky, písomne) ani fyzické priblíženie, ak to nie je výslovne uvedené. Tento zákaz styku je súčasťou meritórneho konania o rodičovských právach a povinnostiach,

pričom súd vykonáva dokazovanie a berie do úvahy najlepší záujem dieťaťa. Zákaz priblíženia sa podľa CSP má ochranný charakter a je dočasným riešením (nariadeným neodkladným opatrením). Zákaz styku podľa CMP rieši dlhodobú úpravu práv a povinností rodiča voči dieťaťu a obmedzuje konkrétne rodičovské právo stretávať sa s dieťaťom. Cieľom zákazu styku je ochrana najlepšieho záujmu dieťaťa v oblasti výchovy a osobných vzťahov a cieľom zákazu priblíženia sa je ochrana pred fyzickým alebo psychickým ohrozením. Zákaz styku rieši primárne otázky vzťahov a rodičovských práv, zatiaľ čo zákaz priblíženia sa je preventívne opatrenie na ochranu pred násilím. Tieto dva inštitúty majú rôzne ciele a podliehajú odlišným právnym úpravám.

12. Z predloženého spisu prvoinštančného súdu najvyšší súd zistil, že prvoinštančný súd v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia prejednával a posudzoval zákaz styku otca s maloletými podľa zásad CMP, tak ako to vyplýva z ust. § 24 a nasl. Zákona o rodine.

13. Je nepochybné, že funkčne príslušným na rozhodnutie o odvolaní proti rozhodnutiu vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti vydanému okresným súdom so sídlom v obvode Krajského súdu v Košiciach je Krajský súd v Prešove (§ 3 ods. 5 písm. c) CMP). Najvyšší súd aplikujúc článok 3 ods. 2 CMP zvážil, že s prihliadnutím na zachovanie princípov všeobecnej spravodlivosti a princípov, na ktorých spočíva tento zákon, tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov, plynulosti, rýchlosti konania, a v neposlednom rade v záujme zachovania účelu súdnej reformy s požiadavkou na špecializáciu sudcov rozhodujúcich jednotlivé agendy, je nevyhnutné pojem nadriadený súd v prípade rozhodovania odvolacích súdov v kauzálne určených konaniach (podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti CMP) vykladať tak, že v týchto veciach bude Krajský súd v Prešove súbežne aj kauzálne nadriadeným súdom.

14. Najvyšší súd preto dospel k záveru, že nadriadený (odvolací) súd v kauzálne určených veciach daných miestnou príslušnosťou odvolacích súdov podľa § 3 ods. 5 písm. a), písm. b) a písm. c) CMP bude rozhodovať vo (všetkých) veciach spojených s týmito kauzálne určenými konaniami. Opačný záver by viedol k popretiu hlavného zámeru súdnej reformy, aby veci rodinnoprávnej (tzv. poručenskej) agendy rozhodovali súdy, na ktorom sú zriadené senáty špecializujúce sa na rodinnoprávnú (poručenskú) agendu. Dovolací súd akcentuje, že predmetný záver poskytol najvyšší súd už v uznesení z 29. januára 2025 sp. zn. 6CdoR/2/2025. Na uvedenom základe najvyšší súd vyhodnotil nesúhlas Krajského súdu v Košiciach s postúpením veci Krajským súdom v Prešove ako dôvodný.

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.